

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs III. Vtrum misericordia competat Deo. art. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

stiriam diuinam dici veritatem; quatenus efficit res conformes intellectui & arti diuinæ, in qua conformitate posita est veritas rerum creaturarum, vt quaestione citata ostendimus.

ARTICVLVS III.

Vtrum misericordia competat Deo.

quæ dicitur
miseri-
cor.

MISERICORS, iuxta nominis interpretationem, dicitur quasi miserum habes cor, quia videlicet afficitur tristitia ex alterius miserie consideratione, atque inde mouetur ad eam repellendam. Quæ tristitia appellatur à Diuo Thoma affectus misericordiae: expulsio verò alienæ miserie effectus misericordiae dicitur. Ait ergo Diuus Thomas in Deo non esse misericordiam quoad affectum, quippe cū in Deo esse nequeat tristitia: esse verò maximè quoad effectum, si miserie nomine quicumque defectus intelligatur, qui vel iam existens depellitur, vel si non detur existens, præuenitur, ne obueniat. Cū enim defectus omnis perfectione aliqua depellatur, aut præueniatur: Deus verò sit fons atque origo totius perfectionis, sit, vt misericordia, quoad effectum, Deo maximè conueniat. Sumit autem misericordiam latè, vt exercetur non solum cum creaturis mente præditis, sed etiam cum iis, quæ mente, imò & sensu carent: cū tamen miseria propriè creaturis mente præditis conueniat, quibus & felicitas conuenire potest. Addit deinde D. Thomas, collationem perfectionum, quatenus sit iuxta proportionem creaturarum, hoc est, prout quæque postulat, esse actum iustitiæ diuinæ: quatenus verò sit gratis à Deo, qui nihil illis debet, esse actum liberalitatis: denique quatenus perfectionibus collatis præueniuntur, aut tolluntur defectus creaturarum, esse actum misericordiae.

Misericordia quomodo sumpta sit
iuxta
D. Thomam
formaliter
miseri-
cor.

Secutus, Richardus, & Durandus in 4. dist. 46. dicunt, misericordiam posse accipi duobus modis. Vno, pro compassione alienæ miserie affectiue tristitiæ, à quo desumptum est nomen misericordiae, quo pacto sumitur à Damasceno 2. lib. fidei Orthodoxæ c. 14. ab Aristotele 2. Rhetor. ad Theod. cap. 8. & ab Augustino 9. de Ciuitate Dei cap. 5. atque ita sumptam non esse in Deo. Altero verò modo, pro voluntate, seu actu subleuandi miseriam, atque defectum alterius, siue oriatur ex compassione, siue non, quo pacto omnis elemosyna, qua quis inopiam & miseriam alterius subleuare conatur, appellatur actus misericordiae, etsi nullam coniunctam habeat compassionem. Atque misericordiam sumptam hoc modo esse formaliter & propriè in Deo. Vnde in Scripturis sanctis, *miserator & misericors appellatur, miseratioque eius dicitur esse super omnia opera eius.* Vtramque acceptionem misericordiae distinguit D. Thomas 2. 2. quaest. 30. artic. 3. Et in sola posteriori acceptione dicit esse virtutem, Quare nulla est dissensio inter hos Doctores.

ARTICVLVS IV.

Vtrum in omnibus operibus Dei sit misericordia & iustitia.

ARTICVLVS hic ex dictis in præcedentes articulos facile intelligi potest. Circa responsionem ad primum notandum est, in iustificatione impij cerni iustitiam, quatenus diuina

Molina in D. Thom.

bonitas & clementia petit, vt peccatores iustificentur: quòd fit, vt licet id non sit debitum peccatoribus ipsis, qui iustificantur, sit tamen debitum, hoc est, diuinæ bonitati & clementiæ congruum. Animaduertendum est deinde, interdum dari misericordiam omnino liberantem, interdum verò aliqua ex parte subleuantem. In damnatione ergo impij non cernitur misericordia omnino liberans, de qua intelligitur illud Iacobi 2. *Iudicium sine misericordia fieri ei, qui non facit misericordiam:* cernitur tamè misericordia aliqua ex parte subleuans: quoniam cū Deus iustè posset punire acerbius, aliquid tamen ex liberalitate ac misericordia sua remittit, qua de causa punire dicitur infra condignum.

Misericordia interdum omnino liberans, interdum ex parte subleuans.

QUESTIO XXII.

De prouidentia Dei.

ARTICVLVS I.

Quid sit prouidentia, & an Deo conueniat.

DISPUTATIO I.

DISSERUIT hætenus D. Thomas de iis, quæ vel ad solum intellectum diuinum, vel ad solam voluntatè spectant. Tribus verò quaestionibus sequentibus disputat de prouidentia, prædeterminatione, & libro vitæ, quæ, vt videbimus, actum vtriusque potentiae includunt.

Vt igitur quid prouidentia sit pateat, sciendum est, duplicem ordinem cerni in rebus, quod ad præsens institutum attinet. Vnum enim res ipsæ inter se seruant non habita ratione finis, esto propter finem ita ordinentur. Eiusmodi est ordo, quem partes domus inter se habent: fundamentum namque tenet infimum locum, tectum supremum, & parietes medium. Talis etiam est, quem seruant corpora simplicia in hoc vniuerso, quod ex eisdem coalescit: quæ enim perfectiora sunt nobiliorem locum tenent. Alter verò ordo est, quem res habent comparatione finis, siue cõmunis rebus omnibus finis sit, qualis est manifestatio bonitatis, sapientiæ, potentiae, atque iustitiæ diuinæ, siue sit finis particularis. Conceptio prioris ordinis appellatur dispositio in mente artificis: ipse verò ordo executioni mandatus, dispositio rerum inter se, aut partium in suo toto nuncupatur. Conceptio posterioris orationis cum proposito exequendi eum, appellatur prouidentia. Est ergo prouidentia diuina non aliud, quàm ratio, seu conceptio ordinis rerum in suos fines in mente diuina exiltès, cum proposito eam per se, vel etiam interuètu causarum secundarū executioni mandandi. Aut, vt Boët. 4. de Consolatione profa sexta, definit. *Est ipsa diuina ratio in summo omnium principe cõstituta, qua cuncta disponit.* Non intelligit verò (vt hoc loco interpretatur D. Tho.) eam dispositionem paulò antè explicatam, sed dispositionè ad suos fines. Vocabulum enim, dispositio, vt, oq; modo usurari solet, vt ait D. Thom.

Duplex in rebus ordo.

Dispositio tam in mente artificis quàm in rebus quid. Prouidentia diuina quid.

Diuina autem prouidentia mandatur executioni per creationem, & gubernationem rerum creaturarum. Est autem gubernatio directio rerum iam creaturarum ad suos fines & perfectionem; vnde præsupponit creationem, atque existentiam rerum. Conservatio verò earum, & reliqua, quibus in suos fines diriguntur, perducunturque ad suam perfectionem, ad gubernationem spectant. Comparatur ergo prouidentia ad creationem & gubernationem, tamquam actus internus in Deo formati

Gubernatio quid sit.

Quomodo ad creationem & gubernationem comparatur.